

MIQUEL MARTÍN

Llegendes de mar de la Costa Brava

Il·lustracions
de LLENAS LLENSA

edicions
Sidillà

La Bisbal d'Empordà, 2012

Edicions Sidillà Scp.

Carrer Catalunya, 4
17100 La Bisbal d'Empordà
Tel. 628269186 i 669607516
www.edicionsidilla.cat
info@edicionsidilla.cat

- © *del text*: Miquel Martín i Serra
© *de les il·lustracions*: Albert Llenas Llena
© *de l'edició*: Edicions Sidillà

Disseny i maquetació: Grau Caballé
Correcció: Xavier Cortadellas
Impressió: Impremta Pagès. Anglès (La Selva)

L'edició d'aquest llibre ha rebut una subvenció de

Diputació de Girona
221 municipis

ISBN: 978-84-938743-3-9
Dipòsit legal: Gi-1464-2012
Primera edició: setembre del 2012

Tots els drets reservats.

DE CADAQUÉS A TURQUIA

El llagut s'obria pas entre les aigües del cap de Creus sense dificultats, lliscava, suau, tot deixant reverberacions lluminoses en l'aire. La mar era serena, el cel blau, el vent manyac i la temperatura benèvola. Els dos pescadors remaven amb delit i, expansius, esperaven que una bona pesca arrodonís la diada.

—Avui fa de bon fer —va dir en Vidal de la Torrenyinca.

—Fa —va corroborar es Xaiet.

De sobte, però, la boira va sorgir, densa, traïdora, i els va anar engolint, devorant. La humitat se'ls anava arrapant a la roba, a la pell, als cabells. Un halo d'irrealitat els envoltava: tot era llunyà, tot era proper, res no era el que semblava.

—Voga a ponent —va dir es Xaiet.

—A llevant —va contradir-lo en Vidal de la Torrenyinca.

Havien perdut tots els punts de referència. Desorientats, el llagut es movia sense rumb, esparracant la boira, com un esperit errant. Durant hores van vagar per la mar com tancats en un laberint.

Per fi, gairebé en un girant d'ulls, la boira es va aclarir i van veure terra.

—Vés a saber on som ara —va dir es Xaiet, tot empetint els ulls per provar de reconèixer aquell tros de costa.

—Jo m'ho conec això —va dir, segur, en Vidal de la Torrenyinca.

Es Xaiet se'l va mirar expectant, llavors va tornar a ullar la costa.

—I doncs? —va demanar.

—Això és Turquia.

—Turquia? Vols dir?

—Jo ho crec —va confirmar, rotund, en Vidal de la Torrenyinca, bo i assentint amb el cap.

El llagut, a poc a poc, mansament, s'apropava a la mola. A aquelles hores, el sol era al seu punt àlgid.

—Fot una calor que estossa! —va dir en Vidal de la Torrenyinca.

—La fa —va corroborar es Xaiet.

Damunt les roques, en la llunyania, es distingia una figura humana. Lentament, anava adquirint perfils definits.

—Mira —va dir en Vidal de la Torrenyinca—, allà as capdamunt hi ha un turc. El veus?

L'home de les roques portava les calces arromangades fins als genolls i, lligada al cap, la camisa per protegir-se de la calor. La pell morena, els cabells negres, destacaven entre la roba blanca, que enlluernava pel reflex solar.

—I tant —va admetre es Xaiet—, un turc de cap a peus.

Els dos pescadors van vogar fins a tocar de les roques i es Xaiet, dret a la barca, va començar a cridar i agitar els braços com un orat.

—Ei, ei, senyor turc! —anava dient— Sap com ho hem de fer per tornar a Cadaqués?

L'home de les roques se'ls va mirar de dalt a baix. Va fer un parell de passes endavant i va cridar:

—Encara me remenaries sa soca des collons!

Els dos pescadors es van mirar, perplexos, més desorientats que enmig de l'espessa boira.

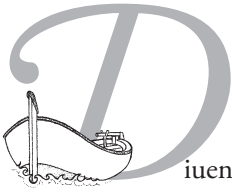
—Poc que ho hauria dit mai de la vida, que a Turquia parlessin català —va exclamar es Xaiet.

—Sí, noi —va dir en Vidal de la Torrenyinca—, és viatjant com s'aprenen ses coses.

Gerard Duran, de Cadaqués, em va explicar aquesta història de transmissió oral. Sembla que tothom la situa a principis del 1900. Els protagonistes i els detalls de la història, però, varien segons qui l'explica, tot i que moltes de les versions parlen d'en Vidal de la Torrenyinca i en Vicenç Mallol, conegut com es Xaiet. El presumpte turc podria ser un home anomenat en Barret. ♣

LA POTA DEL LLOP

Diuen que abans el cap de Creus era ple de llops afa-
mats. Vivien en caus entre les roques escarides i amb prou
feines podien alimentar els seus cadells. Expliquen que un
estiu va sobrevenir una sequera tan rigorosa, que el sol ma-
tava fins i tot les plantes més resistents i assecava les deus
més fondes. Les bestioles d'aquelles muntanyes s'anaven
morint de gana i de set i, de retruc, els llops s'anaven que-
dant sense preses.

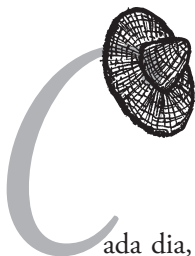
En un dels caus, uns llobatons gemegaven de gana.
El seu pare, cap de la llopada, havia caminat durant tot el
demaí, sota un sol inclement, buscant alguna presa, enca-
ra que fos un rata famèlica o un lluert esquifit. No res. De
la cadellada, ja n'havien mort un parell; la resta moririen
aviat si no menjaven. El mascle voltava inquiet per la vora
del cau, sempre alerta. De sobte, entre uns matolls rostits,
va detectar un moviment. Va alçar les orelles i va tensar
la musculatura. La cua, tibada; el musell, ferm. Una olor
delatava i un gruny confirmava la presència de carn fresca.
Rere els matolls, un porc senglar remagrit gratava frenètic
la terra a la recerca d'arrels. En sentir, més que veure, el
seu enemic, el porc senglar va fugir rabent amb un esguèll
eixordador. El llop tot darrere, encegat pel sol i per la gana.
Van travessar una planúria i el porc senglar va buscar re-
fugi entre les roques i els matolls rostits. Ara, la muntanya

es tallava en sec, en un penya-segat vertiginós. El llop va agafar embranzida i saltà amb totes les seves forces, amb totes les seves ànsies, amb tota la seva ànima damunt la presa. Diuen que el salt va ser tan prodigiós, que travessà el penya-segat i anà a caure a la Meda Grossa. Però no hi arribà del tot, perquè l'urpa li va relliscar i la pota li quedà gravada en una roca.

És la punta de la Meda Grossa que té forma de petjada de llop. Es coneix com la pota del Llop.

Rafel Pascual i Llenas (1918-2007), pescador de l'Estartit, fa referència a l'origen d'aquest topònim a la revista *Gavarres* (núm. 7, estiu 2005), en un article de Jordi Bonet-Coll. Marcel·lí Audivert a *L'Estartit i les Medes* explica que el seu avi li va contar aquesta llegenda. En aquesta versió, però, eren uns pescadors que perseguien el llop. ♣

LA GOJA DE CALA FERRIOLA

Cada dia, encara de fosc, deixa el massís del Montgrí i s'atansa a la mar. Fuig. S'allunya dels pastors i dels seus gossos abans no la sorprenguin dormint en alguna cova, en algun cau. Sortint de les jaces, amb les gaiates alçades, l'amenacen i la persegueixen, tips de malifetes i d'engany, de seduccions i maules. Saben que fou ella qui persuadí un jove pastor perquè es llancés des del penya-segat i s'es-cruixís els ossos contra el roquerars cantelluts (des de llavors aquell indret, el més alt del litoral del Montgrí, seria conegut com el salt del Pastor). Saben també que fou ella qui menà el ramat d'un altre company fins al còrrec dels Aladerns i allí, intentant salvar les ovelles, es despenyà fins a morir dessagnat i sol en l'obaga del barranc. I saben que un valent pastor vingut de lluny va vèncer totes les temptacions, però finalment embogí i acabà els seus tristos dies en un manicomi de ciutat.

—Goja de l'infern! Marxa, mala dona, o tastaràs aquest gaito mal esporgat! —amenacen els pastors, acompanyats del bordar dels gossos.

I ella s'adelerava muntanya avall, neguitosa, frisant per veure les tonalitats tornassolades de la mar i la ratlla de l'horitzó. Al seu pas, s'obren les codines, s'ajacen les rome-gueres i els garrigars, s'eixamplen els corriols i es tanquen els còrrecs, tots els senders fan baixada i flaire de romaní.

De lluny, és com una exhalació, com la cua d'un cometa, com una nuvolada fugaç delatada pel vestit blanc i lleuger que sura en l'aire. Un vestit de gasa que deixa entreveure les formes arborades del seu cos; un cos que convida, que incita, que sedueix, que parla, que crida, que atrau, que exigeix, que assedega i que esclavitza. Formes rotundes i fermes que branden sota el vel porós i volàtil. Pits de turgent arrogància, llépols de llengües llamineres. I malucs que malden per provocar patiment. I llavis palputs i picardiosos que profereixen procaces paraules.

Així que trepitja cala Ferriola, la goja es desfà de la roba amb una lentitud ritual i insinuant. Nua, s'estira un moment al sol, que penetra i escalfa cada racó, cada pregonesa, cada cavitat. S'alça llavors, riallera i mandrosa, com rescatada d'una migdiada eterna. I s'endinsa en la mar. De seguida s'ericen els porus i els mugrons; tibades les carns, suren gràcils. Neda. Xipolleja. Juga. I canta. Canta amb veu potent i nítida, cristal·lina com les aigües, però dolça i captivadora fins al pecat.

No gaire lluny, un jove pescador rema fins a tombar el roquisser de les Pasteres. Tot just ara sent el cant que, tantost, l'enarta. És alt, bru, de cabell rebel i fosc com la closca d'un musclo. Sobre el pit ample i colrat, hi llueix una medalla de Sant Pere. La camisa blanca li cenyeix les espatlles vigoroses i accentua la duresa amable del seu rostre. Els ulls, petits però inquiets, escodrinyen les aigües amb celeritat. Descobreix primer la cabellera rossa i resplendent i, després, el cos seductor, temptador, d'una dona

que sembla contenir totes les dones. La segueix mentre la goja s'acosta lentament als roquissers on trenquen les manses onades i beu de la font submarina que brolla mig pam sota l'aigua.

Ella, que ja l'ha vist, deixa la mar. Dreta i amb els ulls closos, s'acaricia els pits i es recull la llarga cabellera, com si jugués amb una serp que es fa esquívola. L'aigua llisca lenta per la pell enrossida. Acluca els ulls i abaixa la veu, ara com un murmurí convidador. La sorprèn la bellesa feréstega del pescaire: la planta majestuosa, l'elegància dels seus gestos i el seu posat expeditiu, fins i tot arrogant. Ara és dret a la xalana i amb la mà com a visera contempla els moviments de la goja mentre nota l'erecció que li tiba les calces. Es torna a seure, avergonyit, torbat. I ella riu. Riu i es passa la llengua pels llavis carnosos, ara lluents i enrogits com el gland que glateix, que esclata, que dol de tant plaer.

I la fada torna a cantar:
“Mariner de pell colrada,
el de l'ardent mirada,
pit robust i braç d'acer;
jo de tu en sóc enamorada.
Mariner, bon mariner,
vine aquí, do'm alegria
d'estrènyer amb follia
ton cos fort contra mon cos.
I rebrega'm nit i dia
en tos braços de colós”.

I ell pren els remes i esvalota l'aigua. La barca voldria ser un apèndix del seu cos. Per entre els dos illots que protegeixen la cala de llevant, veu la goja que, ara d'esquenes, li mostra les natges preses i rodones, amb una esclatxa que s'obre, que s'obre, que s'obre, mentre ella eixampla les cames i s'ajup a collir una curculla amb què es guarneix el cabell.

Voga amb braços i cames i estómac i peus i pit i ànima. L'erecció li dol. La barca guanya aigua a la mar. El cos li febreja de desig. Aviat podrà saltar de l'embarcació i trepitjar els rotllons. La goja s'ha girat: ja pot distingir els mugrons erectes, la pell suosa, el pubis com un triangle irreprotxable. Sense adonar-se'n es palpa l'entrecreix, abans de deixar el bot.

La goja l'espera ajaçada a la platja. Les cames flexionades; els genolls, rodons, amansits, lluint al sol. La polpa magrana i sucosa del sexe, indefugible.

—Vine —diu ella, sense mirar-lo, sense moure's, només amb un xiuxiueig prolongat i libidinós.

El pescador s'abaixa les calces. Nota com cedeix la tibantor. S'esquinça la camisa d'una revolada. Mira al seu voltant, insegur. La polpa magrana i sucosa es fa gran, descomunal, immensa. Única. S'abaixa els calçotets i el membre, prodigiós, trontolla lliure i àvid en la brisa salabrosa.

—Pren-me —diu ella, amb la mateixa veu, amb el mateix to, amb la mateixa immobilitat d'abans.

El jove pescador s'hi aboca, tremolós, inexpert. Ella el guia per camins i racons que ell ni hauria sospitat. Cada ejaculació el sacseja de plaer però el membre mai no fla-

queja. La penetra durant hores. Durant hores la pren, la palpa, la llepa, la xucla, la flaira, la prem, l'arrapa, l'estreny, la mossega, la masega, l'ensuma, la buida, l'emplena. El cos de la goja l'engoleix i l'entoma mentre ell crida de plaer i suplica, però ja no sap què ni per què.

Fosqueja. Se senten els lladrucs dels darrers gossos que menen els ramats a jaç. Els pescadors comencen a calar les peces. La goja se'n torna al Montgrí. El seu vestit blanc i vaporós sembla un fantasma en la fosca.

Damunt la platja descansa un cos exhaust, inert, encara amb el membre erecte i un somriure petrificat als llavis.

Vaig conèixer aquesta llegenda gràcies a Lurdes Boix i Llonch, directora del Museu de l'Anxova i la Sal de l'Escala. Joan Ballesta n'ofereix una versió titulada "La fade de Cala Farriola" a la revista *Costa Brava* (núm. 24, 30 de juliol de 1920), de la qual he extret la cançó. Narcís Arbusé, de Torroella de Montgrí, em va ajudar a actualitzar els topònims i em va aportar noves dades per enriquir la llegenda. ♣